

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

1 Si sis hæreticus: tua sit sententia nulla.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

missi, aut in quibuslibet personis tale aliquid fecerit, concessi ordinis honore privetur, & loco sub perpetuo quoque damnationis teneatur ergastulo religatus. Cui tamen communitio ex hac vita non est neganda propter Domini misericordiam; qui non vult peccatoris mortem, sed ut convertatur, & vivat.

Causa etiam absq. iudiciali auctoritate membrorum truncationes, & domorum incendia facere prohibentur.

C. XXXI. ¶ *Membra detruant, domos incendunt, absq. iudiciali auctoritate excommunicentur.*

Unde in decretis Eutylichiani Papa:

Si quis membrorum truncationes, aut domorum incendia fecerit, sive e facere iusserit, aut facienti consenserit, quousque de his unicuique legaliter, & amicebiliter coram Episcopo civitatis, aliisque civibus non emendaverit, ab ecclesia se privatum agnoscat. Si vero post a secundam & tertiam conventionem cuncta, in quibus arguitur, non emendaverit, tanquam ethnicus in publicanis ab omni Christianorum collegio e separetur.

6 pars. *De incendiariis quoq. Innocentius secundus in responsali s. concilio, c. 18. generaliter constituit dicens.*

C. XXXII. ¶ *Domos incendunt gratia vel odio alicuius, excommunicentur.*

Pessimam siquidem, & depopulatricem, & horrendam incendiariorum militiam auctoritate Dei, & beatorum Apostolorum Petri & Pauli omnino detestamur; & interdicimus. *Grægorius.* ¶ Si quis ergo post huius nostræ prohibitionis promulgationem malo studio, sive pro odio, sive pro vindicta ignem apposuerit, vel apponi fecerit, aut appositoribus consilium vel auxilium scienter tribuerit, excommunicentur: & si mortuus fuerit incedentibus Christianorum careat sepultura; nec absolvatur, nisi damno, cui inultit, secundum facultatem suam restituerit, iuret se ulterius ignem non appositurum. Poenitentia autem ei detur, ut Hierosolymis, aut in Hispania in servitio Dei per annum integrum permaneat. Si quis contra Antiepisopus, vel Episcopus hoc relaxaverit, damnatur rebanar; & per annum ab officio Episcopali absteret sine Regibus & Principibus faciendâ iustitiæ facultatem, consilium Episcopis & Archiepiscopis, non negatur.

C. XXXIII. ¶ *Homicida est, qui publicam funem non habens, aliquem occidit, vel debilitat.*

Item Augustinus in libro de civitate Dei.

Quicunque percutit malos in eo quod mali sunt, & habet i causam interfectionis, minister Dei est. Quivero sine aliqua publica administratione maleficium, homicidium, & adulterium, perjurium, vel quemlibet criminis interfecerit, aut truncaverit, vel membris debilitaverit, vel homicida, iudicabitur; & tanto acrius, quanto non sit sub Deo concessam potestatem aditive usurpare non timuit.

¶ *Prima pars huius capituli usq. ad vers. Qui vero: citatur supra, ead. q. 1. qui malos. ex Commentariis B. Hieronymi in Exeg. dicitur, ubi etiam habetur.*

¶ *Et habet causam J. Supra ead. q. 5. qui malos. Et rapud. Hieronymus, & in glossa ordinaria, Pannormia; apud Ivoem. par. 1. c. 4. legitur, habet vasâ. Exponitur enim illa. Exequitur verbis. Vnusquisque vas interfectionis habet, sed apud Bernardum & Ivoem, eadem par. c. 171. legitur. vi. apud Gratianum.*

7 pars. *De his autem, qui simul hominem vulnerant, quarum, si illi mortuus fuerit, qui eorum homicidæ reatum, incarrat.*

a. *Exco. 3. v. Poly. l. 2. tit. 15. Bur. l. 1. c. 30. Ivo p. 13. ca. 40. c. vel J. Burd. & Martib. 11. e. al. consertio. f. & in conc. Rheimsi sub Eugenio II. c. 11. Pann. l. 2. c. 154. g. Bur. l. 6. c. 91. Ivo p. 114. & 171. Pann. l. 2. c. 154.*

C. XXXIV. ¶ *Si plures contra unum rixentur, quâ pondâ quisq. eorum feriantur.*

De his ita statutum est in concilio apud Vermerias.

Si a quatuor aut quinque homines, seu etiam plures contra unum hominem rixati fuerint, & ab his vulneratus, mortuus fuerit, quicumque eorum plagam ei imposuit, secundum statuta canonum, ut homicida iudicetur: reliqui autem, qui eum impugnant, volentes eum interficere, similiter poeniteant. Qui vero nec eum impugnant, nec vulnerant, nec consilio, nec auxilio cooperatores fuerunt, sed tantum adfuerunt, extra notam sint.

CAUSA XXIV.

Vidam Episcopus in hæresim lapsus aliquot de sacerdotibus suis officio privavit, & sententia excommunicationis notavit. Post mortem de hæresi accusatus damnatur, & sequaces eius cum omni familia sua.

- 1. Hic primum quaeritur, an lapsus in hæresim possit aliquis officio privare, vel sententia notare.
- 2. Secundo, an post mortem aliquis possit excommunicari.
- 3. Tertio, an pro peccato alicuius tota familia sit excommunicanda.

QVÆSTIO I.

Quod autem ab hæretico aliquis deponi, aut excommunicari non possit, facile probatur. Omnis enim hæreticus aut iam damnatum hæresim sequitur, aut novam confugit. Qui vero hæresim damnatam sequitur, ejus damnationis se participem facit.

Unde cum Achatius absq. synodali auctoritate ab Apostolico se damnatum quereret, contra Gelasium scribit, dicens.

C. I. ¶ *Qui in eam damnatam hæresim labitur, ejus damnationis se participem facit.*

Achatius non est factus inventor novi erroris, sed veteris imitator; atque ideo non erat necessarium, ut adversus eum nova sententia prodiret, sed antiqua tantummodo renovaretur. Factus sum itaque executor veteris constituti; non promulgator novi. Quicumque enim in hæresim femel damnatum labitur, ejus damnatione seipsum involvit.

¶ *Sententia huius capituli est eadem cum sententia capitis paulo post sequenti, id est, Achatius. quamvis verba discrepent.*

C. II. ¶ *Non est retractandum, quod semel synodus statuit contra unamquamq. hæresim.*

Item Gelasius in epistola ad Episcopos Dardania.

Majores h. nostri divina inspiratione cernentes necessario præcaverunt, ut quod contra unamquamque hæresim coacta semel synodus pro fidei & communionis & veritate catholica atque Apostolica promulgasset, non sineret novis posthæc retractationibus mutari: ne pravus occasio præberetur, quæ medicamentum fuerant statuta, pulsandi, sed auctore cuiuslibet infamia, ac pariter errore damnato, sufficere judicaverunt, ut quisquis aliquando huius erroris communicator existeret; principali sententia damnationis ejus esset obstrictus, & infra. ¶ Sic Sabellium damnavit synodus: nec fuit necesse, ut ejus sectatores postea damnarentur, singulas visitim synodos celebrari: sed pro revere consuetudinis antiquæ cunctos, qui vel pravitate illius, vel communionis extitit participes, unum

a. *Bur. l. 6. c. 42. Ivo part. 10. c. 170. b. Poly. lib. 9. tit. 79. c. al. fide.*

verfalis ecclesia duxit a esse refutandos. Sic Arium, Eunomium, Macedonium, Nestorium, synodus semel gesta condemnans, ulterius ad nova concilia venire non sinit.

C. III. ¶ Non ultra in eam procedere oportet, qui in heresim damnatam recidit.

Item Felix Papa.

II. A Chatus b non fuit novi, vel proprii inventor erroris, ut in eum nova scita prodirent; sed a feno facinorosi sua communione se miscuit. Itaque necesse est, utin illam recideret iusta lance sententiam, quam cum suis successoribus convenientiam i synodalem susceperat auctor erroris.

¶ Polycarpus lib. 2. tit. 6. citat ex Gelasio, apud quem habetur in commentario ad Faustum.

I. ¶ Convenientiam ¶ Sic in vetustis etiam Gratiani exemplaribus, & recentioribus editionibus conciliorum. In antiquioribus vero concilio non, & epistolam Romanam editionibus legitur, convenientiam.

Si ergo Episcopus ille in heresim iam damnatam lapsus est, antiqua excommunicatione damnatus, alioi damnare non poterat. Excommunicatus enim alioi excommunicare non valet.

C. IV. ¶ Excommunicatus alium excommunicare non potest.

Unde Alexander secundus scribit Valeriano Episcopo martyri. I.

A vdivimus d, quod Henricus, Ravennas dicitur Archiepiscopus, visus sit te excommunicare. Verum, quia excommunicatus te excommunicare non potuit, Apostolica auctoritate te, tuosque absolvendo, mandamus exinde nunquam curare.

I. ¶ Martyri ¶ Apud Iuonem est, Guillelmo Marcioni. In vetustis Gratiani exemplaribus legitur, martyr seu marur, ut videatur hoc nomine significari voluisse, cuius ecclesie esset Episcopus. In quatuordecim vero tantum est, Valeriano Episcopo.

Sin autem i ex corde suo novam heresim consinxerit, ex quo talia predicare coepit, neminem damnare potuit: quia nec potest deicere quemquam iam prostratum. Ligandi namq, vel solvendi potestas veri, non falsi sacerdotibus a Domino tradita est. Apostolus enim dicitur, [Quorum e remisit peccata, &c.] pramissi. [Accipite Spiritum Sanctum,] ut evidenter cavenda ostenderet eum, qui Spiritum Sanctum non habet, peccata non posse tenere vel remittere. Porro Spiritum Sanctum nemo, nisi intra ecclesiam accipit: quia & ipsam unitatem per gratiam facit. ¶ Unde non nisi congregati in unum dicitur est: [Accipite Spiritum Sanctum:] nec nisi super congregatos in unum die Pentecostes descendit Spiritus Sanctus. Sicut autem extra ecclesiam non accipitur, ita extra eam nihil operatur. Cum ergo, sicut & Apostolus ait, Spiritus g possidet 2, Spiritus impetret, extra ecclesiam nec postulare facit, nec impetrare. Unde Dominus dicitur, [Quodcumq, h peteritis, &c.] pramissi. [Si duo ex vobis consenserint super terram ex omnib, &c.] & iterum. [Vbi duo vel tres congregati fuerint in nomine meo, ibi ego sum in medio eorum:] mirum cunctis ostendens, se non habitare in cordibus eorum, qui superbia singularitatem sequuntur, a corpori Christi compage semetipsos abrumunt. In quibus autem Christus non habitat, in eis Spiritus mentis scissuras refugiens locum non habet. Cum ergo peccata dimittere, vel tenere, excommunicare, vel reconciliare opus sit Spiritus Sancti, & virtus Christi: apparet, quod hi, qui extra ecclesiam sunt, nec ligare possunt, nec solvere, nec reconciliando ecclesiastica communioni reddere, nec excommunicando eius societate privare, quod i pphetia, vel schismate polluti, sive sententia notati, penitus careant probantur. Unde, cum omnibus discipulis parem ligandi atq,

a al. arxi. b Poly. l. i. tit. 16. c al. procederet. d Poo p. 14. c. 37. Pann. l. 5. c. 133. e Ioan. 20. f Act. 2. g Rom. 2. h Matth. 18.

solvendi potestatem Dominus daret, Petro pro omnibus, & pra omnibus claves regni caelorum se daturum promissit, dicens: [Tibi a dabo claves regni caelorum.] Quicumque ergo ab unitate ecclesie (quis per Petrum intelligitur) fuerit alienus, exccrare potest, cccsecrare non valet: excommunicationis potestatem non habet. Unde

Apostolus b, cum fornicatorem Corinthium excommunicandum scriberet, ait: [Ego quidem absenti corpore, praesenti autem spiritu, iam iudicavi ut praesens, eum, qui sic operatus est, in nomine Domini nostri Iesu Christi, congregatu vobis, & meo spiritu, cum virtute Domini nostri Iesu Christi traderet huysmodi hominem satana in interitum carnis.] In quo formam excommunicationis ostendens, docuit, non nisi fidelem, & a fidelem notandum. In nomine namq, Domini, atq, eius virtute cooperante, non nisi fidelem aliquid operari valet: eum nemo potest dicere, [Dominus e Iesus, nisi in Spiritu sancto.] Item cum Dominus d prohibetur agnum comedere extra catholicam ecclesiam, qui professione fidei ab ea suis alieni, ab eius participatione, quam sub arbitrio relinquunt, non repellatur, sed aliter permittitur: sicut illi, qui audientes, [Nisi e manducaverit carnem filii hominis, & biberit eius sanguinem, &c.] dixerunt: [Durus est hic sermo, & qui potest eum audire?] & ita abierunt retrorsum, non repulsi, sed abire permisi. Hinc etiam Apostolus c, cum de excommunicando ageret, pramissi: [Si quis frater, &c.] De infidelibus autem suppositus, dicens: [Eos, qui fratri sunt, Dominus iudicabit.] De his autem, qui inus sunt, nisi iudicium commisit. Sicut autem ex eo, quod Apostolus ait, [Frater,] & ex his, quae de fidelibus & infidelibus suppositus, apparet non nisi fidelem excommunicandum, ita ex eo, quod fidelem tantum hoc scribitur, vel potius, quia sicut ille, qui benedicit, magis est eo, cui benedicitur: ita qui ex officio maledicit, magis est eo, cui maledicitur, liquido constat eum, qui ab integritate catholica fidei recedit, maledicendi vel benedicendi potestatem nunquam habere. Catholicum namq, super se superiorem, maledicere non valet: in alienum a fide, tanquam in filii aequalem, sententiam dare non potest. Haec autem, quae de heretico, atq, schismatico, vel excommunicato dicta sunt, videlicet, quod ligandi vel solvendi potestatem non habeant, multorum auctoritatibus probantur.

I. ¶ Sin autem ¶ Sed apud Iuonem & in Pannormia non habetur & in vetustis Gratiani codicibus hic est ea nota, quae sicut apparet verbis Gratiani. Et est secundum membrum diversum in ipsa quaestione principio a Gratiano proposita: omnino, & hys, & quae dicuntur, ad id confirmandum concurrunt.

2. ¶ Spiritus postulet ¶ Verba ipsa Apostoli sunt haec: Similiter autem & Spiritus adjuvat infirmitatem nostram. Nam quid oremus, sicut oportet, nescimus, sed ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. In ppheta autem interlineari ad eum locum sunt verba sequentia, Spiritus impetret.

C. V. ¶ Non solvitur vel ligatur, nisi quod ex auctoritate beati Petri solverit vel ligaverit.

Ait enim Leo Papa serm. 3. in anniversario sua assumptionis, & serm. 2. de natali Apostolorum.

Manet ergo Petri privilegium, ubicumque ex ppius fertur aequitate iudicium, nec nimia est vel severitas, vel remissio, ubi nihil erit ligatum, nihil solutum, nisi quod beatus Petrus aut solverit, aut ligaverit.

C. VI. ¶ In persona Petri, ligandi & solvendi ecclesiae potestatem accepit.

Item Augustinus super Ioannem, trall. 34. ad c. 12.

Quodcumque h ligaveris super terram, erit ligatum & in caelo. ¶ Si hoc Petro tantum dictum est, a Matth. 16. b 1. Cor. 5. c 1. Cor. 12. d Item 1. e Ibidem. f 1. Cor. 5. g Poly. l. 7. tit. 1. h Poly. lib. 1. tit. 2. Matth. 16.

non hoc facit ecclesia. Si autem in ecclesia sit (utique quæ in terra ligantur, in cælo ligentur, & quæ solvuntur in terra, solvantur in cælo: quia cum excommunicat ecclesia, in cælo ligatur excommunicatus: cum reconciliat ecclesia, in cælo solvitur reconciliatus.) Si ergo hoc in ecclesia sit, Petrus quando claves accepit, ecclesiam sanctam significavit. Si in Petri persona significati sunt in ecclesia boni, in illa persona significati sunt in ecclesia mali.

C. VII. *¶* Suis meritis firmus, nonnunquam turbatur ab eis.

Item Ambrosius ad c. 3. Luca. Non a turbatur navis, quæ Petrum habet: turbatur illa, quæ Iudam habet. Etsi multa illic discipulorum merita navigabat, tamen eam adhuc perfidia proditoris agitabat. In utraque Petrus: sed qui suis meritis firmus est, turbatur alienis. Caveamus igitur perfidum, caveamus proditorem: ne per unum fluctuemus plurimi. Ergo non turbatur hæc navis, in qua prudentia navigabat, abest perfidia, fides aspirat b. Quemadmodum enim turbati poterat, cui præerat fides, in quo est ecclesie firmamentum? Illi ergo turbatio, ubi modica fides: hic securitas, ubi perfecta dilectio. Denique etsi quis imperatur, ut laxent retia sua, soli tamen Petro dicitur. c. [Duc in altum.] hoc est, in profundum dispositionem. Quid enim tam altum, quam altitudinem divinarum videre, scire Dei filium, & professionem divini generationis assumere, quam licet mens nequeat humana plene rationis investigatione comprehendere, fidei tamen plenitudo complectitur.

¶ In scriptis, veritas est tantum, *Item* Ambrosius. In vulgari nomine additatus, super Marcum.

C. VIII. *¶* Solus Petrus accepit mandatum, ut hanc piscinam caperet.

Item ibidem paulo inferius. Et aliud e Apostolicum piscinarum genus: quo generatæ solum Petrum piscari dominus jubet, dicens: Mite piscinam, & cum piscem qui primus ascenderit, etc.

C. IX. *¶* Nulla perturbatio a tramite Apostolica fide retrahat, quæ omnes hæreses semper destruat.

Item Lucius Papa Episcopus Gallie, & Hispanie.

Acta ergo fide, & Apostolice tramite propter ultimam persecutionem h. nolite recedere, scientes, quoniam iuxta Salvatoris sententiam, beati i. sunt, qui persecutionem patientur propter iustitiam. Hæc est Apostolorum vna traditio: hæc vera charitas, quæ prædicanda est, & præcipue diligenda ac fovenda, atque fiducialiter ab omnibus tenenda: hæc sancta & Apostolica mater omnium ecclesiarum Christi ecclesia: quæ per Dei omnipotentis gratiam a tramite Apostolice traditionis impavida erasse probatur: nec hæreticis novitatibus depravata succumbit: sed, ut in exordio noxam fidei Christiane percepit ab auctoribus suis Apostolorum Christi Principibus, illibata finetenus manet.

C. X. *¶* Fidei Romana ecclesia omnem hæresim destruat, nullam fovet.

Item Sixtus Papa II. ad Gratianum Episcopum, epist. 1. Etenim si sum, me sub illius nomine ecclesie præfidefecit, & cuius fides nullam hæresim unquam fovit, sed omnes quidem hæreses destruit. Intelligo autem nihil aliud non licere, quam ut omnes conatus meos etiam, in qua universalis ecclesia salus infestatus, impendat.

a Polyb. in. 1. Anst. 1. c. 37. b al. superat. c Luc. 5. d Matth. 26. d. 17. e al. d. e Polyb. ibid. 1. c. 37. f Matth. 26. g Polyb. in. 1. Anst. 1. c. 37. h al. perturbatorem. i Matth. 5. f. 1. c. 37. j. Anst. 1. c. 37. k Polyb. 1. c. 37. l al. turbatorem nulli, sed.

C. XI. *¶* Nullis hæresibus Romana succubuit ecclesia.

Item Eusebius Papa Episcopus Thuscæ, epist. 2. In sede Apostolica extra maculam semper est catholica servata religio.

C. XII. *¶* Ad Romanam referatur ecclesiam, quæ ratio fidei ventilatur.

Item Innocentius Papa Episcopus concilii Melvianensi, epist. 26.

Quoties a fidei ratio ventilatur, arbitror omnes fratres, & Coepiscopos nostros non nisi ad Petrum, id est, sui nominis, & honoris authorem referre debere (veluti nunc retulit vestra dilectio:) quod per totum mundum possit ecclesie omnibus in commune prodesse.

C. XIII. *¶* Christiana religionis zelum Romana ecclesia præ cætera habuit.

Item Iulius Papa ad Episcopos orientales, epist. 1.

Officii b. nostri consideratione non est nobis diffimulare, non est tacere libertas c, quibus major cunctis Christianæ religionis zelus incumbit.

C. XIV. *¶* Aliorum ora non times fides, quam Romana commendat ecclesia.

Item Hieronymus ad Damasum in expositione Symboli.

Hæc d. est fides, Papa beatissime, quam in ecclesia catholica didicimus, quamque semper tenuimus & tenemus: in qua si minus perire, aut parum caute forte aliquid positum est, emendari cupimus à te, qui Petri & fidem, & sedem tenes. Sim autem hæc nostra confessio Apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me culpate e. voluerit, se imperitum, vel malevolum, vel etiam non catholicum, non f. me hæreticum comprobabit. *Item* Sancta i. Romana ecclesia, quæ semper immaculata mansit, & domino providente, & beato Apostolo opem ferente in futuro manebit, sine ulla hæreticorum insultatione firma, & immobilis omni tempore persistet.

i. Sancta] Hæc videntur sumpta ex epistola Marci Papæ ad Anthanasium, sed alio modo aptata. Nam apud illum post alia quadam sic legitur, Non, ut nos aliquid sinistrum, vestra ex parte arbitremur: sed nos & vos, illosque absque ulla in posterum turbatione unum sentire optaremus: & sancta Romana ecclesia, quæ semper immaculata mansit, & domino providente, & beato Petro Apostolo opem ferente, & in futuro manebit sine ulla hæreticorum insultatione firma, & immobilis omni tempore persistet.

C. XV. *¶* Aliud, quam Romana ecclesia neg. sentire, neg. docere permittitur.

Item Marcellus Papa universi Episcopi per Antiochiam constituit, epist. 1.

Rogamus g. vos fratres, ut non aliud doceatis, neque sentiat, quam quod à beato Petro Apostolo, & reliquis Apostolis, & patribus accepistis. Ab illo enim primo instructi estis. Idcirco non oportet vos proprium derelinquere Patrem, & alios sequi. Ipse enim caput est totius ecclesie: cui ait Dominus, [Tu h. es Petrus, & super hæc petram ædificabo ecclesiam meam, &c.] Eius enim sedes primitus apud vos fuit: quæ postea, iubente domino, Romanam translata est: cui, adminiculante gratia divina, hodierna præsidemus die. Nec ab ejus dispositione vos deviare oportet: ad quam cuncta majora ecclesiastica negotia, divina disponente gratia, iussu sunt referri: ut ab ea regulariter disponamur, & qua sumpsere principia. Si verò vestra Antiochena

a Polyb. ibid. Anst. 1. c. 37. b Anst. 1. c. 37. c al. liberum. d Polyb. ibid. e al. maculare. f al. fidei hæreticum. g Polycarp. lib. 1. tit. 1. Anst. in. 1. c. 37. h Matth. 16.

quæ olim prima erat, Romana cessit sedi, nulla est, quæ
ejus non sit subjecta ditioni.

*¶ In hoc capite aliqua sunt addita, & in suam locum restituta
ex originali. Glossa autem ad verbum, oportet, facile transponi
potest.*

C. XVI. *¶ Alexandrina ecclesia à Romana
dissentire non licet.
Item Leo Papa Diacoro Episcopo Alexandrina,
epist. 79. al. 21.*

Cum a beatissimus Petrus Apostolicum b à domino
accepit principatum, & Romana ecclesia in ejus
permaneat institutis, nefas est credere, quod sanctus di-
scipulus ejus Marcus, qui Alexandrinam primus ecclesiam
gubernavit, aliis regulis traditionum: i suarum decreta
formaverit: cum sine dubio de eodem fonte gratiæ unus
spiritus fuerit & discipuli, & magistri: nec aliud ordi-
natus tradere potuerit, quàm quod ab ordinatore
suscepit.

*¶ Traditionum.] Sic est emendatum ex duobus vetustis
Gratiani codicibus, Anselmo, & originali ipso. Antea lege-
batur, aliis regulis, & traditionibus sua decreta firma-
verit.*

C. XVII. *¶ Professione sua fidei, avertit erroris
Romana abscedit ecclesia.
Item Ambrosius in commentariis ad c. 22.
Lucæ, lib. 10. c. 12.*

Si Petrus volens percussit aurem, docuit quod au-
rem habere in specie non deberent, quam in ministe-
rio d non haberent. Sed bonus dominus & ipsi refun-
dit auditum: secundum prophetica e dicta demonstrans
& ipsos, si convertantur, posse sanari, qui in passione do-
mini vulnerati sunt: eò quod omne peccatum fidei f
mysteriis abluitur. Tollit g ergo Petrus aurem. Quæ-
re Petrus? Quia ipse est, qui accepit claves regni celo-
rum. Ille enim condemnat, qui & absolvit: quoniam
ligandi & solvendi idem adeptus est potestatem. Tollit
autem male audientis, tollit autem gladio spiritali aurem
interiorem male intelligentis. Caveamus, ne cui tolla-
tur auricula, dum b legitur passio domini. Si ad divi-
nitatem ejus referimus infirmitatem corporeæ passionis,
exciditur auricula, & exciditur à Petro: qui non passus
est Christum Prophetam estimari: sed Dei filium docuit
fidei confessione signari.

*¶ Citatur antea ex Gregorio, apud quem non est inventum.
C. XVIII. ¶ Extra unitatem sancta ecclesia Spi-
ritus Sanctus non accipitur.*

Item Cyprianus in tractatu de unitate ecclesia.

Loquitur Dominus ad Petram: [Ego & dico ti-
bi, inquit, quia tu es Petrus, & super istam petram
ædificabo ecclesiam meam.] Super unum ædificat eccle-
siam: & quamvis Apostolis omnibus post resurre-
ctionem suam, parem potestatem tribuat, & dicat: [Sic-
ur i misit me pater, & ego mitto vos. Accipite
Spiritus Sanctum, tamen ut unitatem manifestaret, uni-
tatis ejusdem originem ab uno incipientem sua aucto-
ritate disposuit. Hoc erant utique & ceteri Apostoli, quod
fuit & Petrus, pari consortio præditi, & honoris & po-
testatis. Sed exordium ab unitate proficiscitur: ut eccle-
sia una monstretur: quam unam ecclesiam etiam in
Cantico canticorum Spiritus Sanctus ex persona domi-
ni designat, & dicit: m [Vna est columba mea, perfe-
cta mea: una est mater mea, electa genetrici suæ.] Hanc
ecclesiam unitatem i qui non tenet, tenere se fidem cre-
dit? Qui ecclesiam renititur & resistit, in ecclesia se esse
confidit? Quando & beatus Apostolus Paulus hoc idem

a Anst. l. c. 30. b al. Apostolus. c Ioan. 10. d my-
sterio. orig. e Esa. 31. f al. in ministerio fidei. g Mat. 16.
h abest ab orig. i Omittuntur aliquot verba. k Mat. 16.
l Ioan. 20. m Cant. 6.

doceat, & sacramentum unitatis ostendit, & dicens: [V-
num e corpus, & unus Spiritus: una spes, vocacionis vo-
stra. Unus dominus, una fides, unum baptisma, unus
Deus.] Quam unitatem tenere firmiter, & vindicare de-
bemus, maxime Episcopi, qui in ecclesia præsidemus: ut
episcopatum ipsum unum, atque indivisum probemus.
Nemo fraternitatem mendacio fallat: nemo fidei veri-
tatem perfida b pravariatione corrupat. ¶ Episco-
patus unus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur.
Ecclesia una est, quæ in multitudinem latius incremen-
to fecunditatis extenditur: quomodo solis multi radii,
sed lumen unum: & rami arboris multi, sed ro-
bur unum tenaci radice fundatum: & cum de fonte
uno rivi plurimi defluunt, numerositas licet diffusa videat-
ur exundantis copia largitate: unitas tamen servatur in
origine. Avelle radium solis à corpore, divisionem it-
cis unitas non capit. Ab arbore c frange ramum, fra-
ctus germinare non poterit. A fonte præcidit rivum, ret-
cillus arefcet. Sic & ecclesia domini luce perfusa per co-
bem totum radios suos porrigit: unum tamen lumen
est, quod ubique diffunditur, nec unitas corporis separa-
tur. Ramos suos in universam terram copia uberitatis
extendit: profluentes largiter rivos latius pandit: unum
tamen caput est, & origo una; & una mater est secunda-
tatis successibus copiosa. d. Illius factu nascimur: illius
lacte nutrimur: Spiritu ejus animamur. Adulteranti nos
potest sponsa Christi: incorrupta est & pudica. Vnâ
domum novit: unius cubiculi sanctitatem catho pudore
custodit.

*¶ Unitatem.] Quæ sequitur, usq. ad vers. Quando
addita sunt ex originali: ex qua aliam & addita, & emen-
data sunt.*

C. XIX. *¶ Non habet Deus Patrem, unum
sola ecclesia, relinquens unitatem.
Idem ibidem paulo inferius.*

Alienus e est, profanus est, hostis est: habere jam non
potest Deum patrem, qui ecclesiam non habet ma-
trem. Item infra. ¶ Dominus enim cum discipulis sua
unanimitatem suaderet, & pacem: [Dico, f inquit, vo-
bis, quoniam si duobus, i ex vobis convenit in terra,
de omnire, quæcumque petieritis, contingeret vobis à pa-
tre meo, qui in cælis est. Vbiunque enim fuerint duo,
aut tres c collecti in nomine meo, ego cum eis sum.] e
stendens non multitudine, sed unanimitati deprecantium
plurimum tribui. [Si duobus, inquit, ex vobis conven-
rit in terra:] unanimitatem prius posuit: concordiam pa-
cis ante præmisit: ut conveniat nobis fideliter, & firmiter
docuit. Quomodo autem potest ei cum aliquo conve-
nire, cui cum corpore ipsius ecclesie, & cum universa
fraternitate non convenit? Quomodo possint duo, aut
tres in nomine Christi colligi, quos constat à Christo, &
ab ejus Evangelio separari?

*¶ Sed duobus.] Sic legitur in octo vetustis beati Cypriani
dicibus, & his, & aliis locis, ubi hæc Evangelii sententia afferuntur. In
vulgatis tamen est, ut antea apud Gratianum. Si duo ex vobis
convenierint.*

C. XX. *¶ Ligandi & solvendi non habet potesta-
tem, qui unitatem pacis catholice non
habet.*

Item Augustinus libro spiritus de baptismo, c. 11.

Omibus g consideratis puto me non temere dice-
re alios ita esse in domo Dei, ut ipsi etiam sint e-
dem domus Dei, quæ dicitur b ædificari super petram,
quæ unica i columba appellatur, quæ sponsa pulchra
sine macula, & ruga & hortus conclusus, fons signatus,
puteus aquæ vivæ, paradysus cum fructu pomorum: qui

a Ephes. 4. b al. posidita. c fractio orig. d al. glo-
riosa. e Poly. ibid. Anst. l. c. 2. f Math. 16. g Anst. l. c.
cap. 3. Poly. 4. 7. 114. h Mat. 16. i Cant. 4. domus

domus etiam claves accepit, ac potestatem solvendi & ligandi. Hanc domum si quis corripientem, cortigenemque contempserit, [sic tibi inquit, sicut ethnicus & publicanus.] De hac domo dicitur, e [Domine] dixerit decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. & Qui d. habitare facit unanimes in domo.] & [locandus s. sum in his, quæ dicta sunt mihi, in domum Domini ibimus.] & [Beati f. qui habitant in domo tua Domine: in fructu saculorum laudabunt te.]

¶ *Ante & hoc, & sequenti capite rebusbantur. Hieronymo, quædam domus etiam apud Ansel. & in Poly.*

C. XXI. ¶ *Varia crimina variis sunt panis afficienda.*

Idem libro secundo, capite sexto.

Non afferamus stateras & dolosas, ubi appendamus quod volumus, & quomodo volumus pro arbitrio nostro dicentes, hoc grave, hoc leve est: sed afferamus divinam stateram descripturam sanctis, tanquam de thesauris Dominicis, & in illa, quid sit gravius, appendamus: imò non appendamus, sed à Domino appensa recognoscimus. Tempore illo, quo Dominus priora delicta recensibus penarum exemplis cavenda monstravit, & idolum fabricarum, atque adoratum est, & propheticus liber ita Regis contemptoris incensus, & delicta tentatum: & idololatria gladio punita est, exultio libri bellica cæde, & peregrina captivitate, schisma hiameræ, sepulchris auctoribus, vivis, & cæteris cælesti igne consumpsit. Quis jam dubitaverit hoc esse sceleratius commissum, quod est gravius vindicatum?

C. XXII. ¶ *Ex sola ecclesia sacrificium Dominus accepit.*

Item Gregorius in i. moralibus, lib. 35. c. 6.

Via & ex sola ecclesia catholica veritas conspicitur, quod se esse locum Dominus pethibet, de quo videatur. In petra Moyses / ponitur, ut Dei speciem m. con-templatur: quia, nisi quis fidei soliditatem tenuerit, divinitatem præsentiam non cognoscit. De qua soliditate Dominus dicit, n. [Super hanc petram aedificabo, &c.] & supra. ¶ Sola quippe est, per quam sacrificium Dominus dicitur accipiat: sola, quæ pro errantibus fiducialiter intercedit. Unde etiam de agni hostia Dominus præcepit, dicens: o [in una domo comedetur: nec effertur de carnibus eius foras.] In una namque domo agnus comeditur: quia in una catholica ecclesia, vera hostia reprobatoris immolatur. De cuius carnibus divina lex p. essenti foras prohibet: quia sanctum q. dari carnibus vetat. Sola est, in quo bonum fructuose peragitur: unde & mercedem r. denarii, non nisi qui intra vineam laboraverunt, acceperunt. Sola est, quæ intra se ipsius valida charitatis compage custodit. Unde & a quo / diluvii arcam quidem ad sublimiora sustulit: o. mnes autem, quos extra arcam invenit, extrinxit.

C. XXIII. ¶ *Non exhibet fidem Christo, qui corpus eius deserpit.*

Item Ambrosius in oratione funebri de obitu fratris.

Advocavit t. ad se. Cyprianus: t. Episcopum Satyrum: nec ullam veram putavit, nisi veræ fidei gratia catholicis esset, hoc est, si cum Romana ecclesia consensisset. Et forte ad id locorum in schismate regionis illius ecclesia erat. Lucifer enim se à nostra communione nunc temporis diviserat: & quanquam pro fide exu-

a Epist. 3. b Matth. 16. c Psal. 25. d Psalms. 67. e Psalms. 137. f Psalms. 137. g Prov. 11. Osea 12. Amos 8. h Exod. 31. Hier. 36. Num. 16. i Et Aug. serm. 111. de tempore, c. 12. k Anselm. 2. 36. Poly. 7. 311. 3. l Exod. 33. m alit. faciem. n Matth. 21. o Exod. 12. p al. iustis, q Matth. 7. r Matth. 23. f Genes. 7. t Anselmus lib. 12. cap. 41. Po- by. 12. 111. 4.

lisset, & fidei sue reliquisset hæredes, non putavit tamen fidem esse in schismate. Nam etsi fidem erga Deum tenerent, tamen erga Dei ecclesiam non tenebant, cuius patiebantur velut quosdam artus dividi, & membra lacerari. Etenim cum propter ecclesiam Christus passus sit, & corpus Christi ecclesia sit, non videtur ab his exhiberi Christo, fides, à quibus evacuat passio ejus, corpusque diffrahitur. Itaque quamvis gratia foris 2 teneret, & mœueret tanti nominis debitor navigare, tamen cò transire maluit, ubi turò posset exolvere. Audicabat enim divina solutionis 3 gratiam in effectu ac fide esse, quam quia a statim ubi primum copia liberior ecclesie fuit, implere non distulit, Dei gratiam & accepit desideratam, & servavit acceptam.

1 ¶ [Cyprianus] Apud B. Ambrosium & Anselmum legitur. Advocavit ad se Episcopum Satyrus. Narrat enim Ambrosius Satyrum fratrem suum, cum in Sardiniam appulisset, ad se Episcopum Satyrum vocasse, ut sciret Luciferianorum, an catholicis esset. Sed ob glossam, & eam, quæ casum scriptis, non est mutatum.

2 ¶ [Fœnus] Antea legebatur, fœdus. Restitutum est ex aliquot vetustis exemplaribus, originali, & cæteris collectoribus.

3 ¶ [Solutionis] In aliquot manuscriptis, & apud B. Ambrosium, & cæteros collectores, legitur, divina solutionem gratiæ. Sed ob glossam non est emendatum, opera pretium fuerit integrum Ambrosii locum perlegere.

C. XXIV. ¶ *Eriam corpore ab eo recedendum est, qui fidem Christi non habet.*

Item Beda super epistolam Iohannis secundam, cap. 10. 10.

Omnia s. qui recedit, & non permanet in doctrina Christi, Deum non habet. Qui permanet in doctrina Christi, hic & Patrem, & filium habet. Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non assert, nolite recipere eum in domum: nec Ave ei dixeritis. Qui enim dicit illi, Ave, communicat ejus malignis operibus. Hæc Iohannes de schismaticis, sive hæreticis detestandis: quæ verbis docuit, etiam factis exhibuit. ¶ Narrat d. enim de illo auditor illius sanctissimus, & martyr fortissimus Polycarpus, Smyræorum antistes, quòd tempore quodam, cum apud Ephesum balneas lavandi gratia fuisset ingressus, & vidisset ibi Cerinthum, exiliere continuo, & discesserit non lotus, dicens, Fugiamus hinc, ne & balneæ ipsæ corruant, in quibus Cerinthus lavat inimicus veritatis. Idem etiam Polycarpus Marcioni aliquando cum occurrisset, dicenti sibi, agnoscis nos? respondit, agnosco primogenitum Satanae.

C. XXV. ¶ *Profanus est, extra ecclesiam beati Petri agnum comedere tentans.*

Item Hieronymus ad Damasium.

Quoniam e. vetusto i. Briens inter se populorum & furore collisus indiscissam f. Domini tunicam & desuper textam per frustra discepit, & Christi vineam vulpes exterminant, ut inter lacus contritos, qui non habent aquam, difficile, ubi fons g. signatus: & hortus ille conclusus sit, possit intelligi, ideo mihi cathedram Petri, & fidem Apostolicam h. ore laudatam censui consulendam, inde nunc meæ animæ postulans cibum, unde olim Christi vestimenta suscepi. Neque verò tanta vastitas elementi liquentis, & interjacens longitudo terrarum me à pretiosæ margaritæ portu inquisitione prohibere. Vbiunque s. fuerit corpus, illuc congregatur aquilæ. Profligato à sobole mala patrimonio apud vos solos incorrupta Patrum servatur hereditas. Ibi cespitate terra fecundo: Dominici k. seminis puritatem.

a quidem.] orig. b 2. Ioan. 1. c al. exercuit. d Irenæus 1. 3. c. 3. Eusebius 1. 4. c. 14. e Anselm. 1. 1. c. 64. Poly. 1. 9. 111. 4. f Ioan. 19. g Cant. 2. Hæc. 2. h Rom. 1. i Iud. 24. k Matth. 13.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

centeno fructu refert: hic obruta sulcis frumenta in locum, avenasque degenerant. Nam in occidente sol iustitiae oritur: in oriente autem Lucifer a ille, qui ceciderat, supra sidera posuit thronum suum. Vos b estis lux mundi, vos sal terra, vos aurea vasa e & argentea: hic testacea vasa vel lignea, virga z ferrea, & aeterno operiuntur incendio. Quamquam igitur tui me terreat magnitudo, invitat tamen humanitas. A sacerdote, victima d salutem, a pastore praesidium ovium flagito. Fertilis e invidia Romani culminis, recedat ambitio. Cum successore piscatoris, & discipulo crucis loquor. Ego nullum praemium f, nisi Christum sequens, beatitudini tuae, id est, cathedrae Petri communionem confocior. Super g illam petram aedificatam ecclesiam scio. Quicumque h extra hanc domum agnum comederit, profanus est. Si quis in arca Noe i non fuerit, peribit regnante diluvio. Et quia pro meis facinoribus ad eam solitudinem commigravi, quae Syriam juncto Barbariae sine determinat k, nec possum sanctum Domini, tot interjacentibus spatii, a sanctimonia sua semper expetere: ideo hic collegas tuos Aegyptios confessores sequor, & sub onerariis navibus parva navicula delitisco. Non novi Vitalem: Metetium respondo, ignoro Paulinum. Quicumque l tecum non colligit, spargit: hoc est, qui Christi non est, Antichristi est.

1 ¶ [Vetus] Antea legebatur, vetus. Emendatum est ex originali, quoniam glossa in Ioviniano convenit.
2 ¶ [Virga ferrea] Apud B. Hieronymum legitur, Virgam ferream, & aeternum operiuntur incendium. Sed ob glossam non est emendatum: quae etiam causa fuit, cur aliquot alii loci satis visum fuerit indicare in margine lectionem ipsam originalem.

C. XXVI. ¶ Hereticorum consortia a catholicis sunt fugienda.

Item Ambrosius in commentariis ad 9. c. Lucae.

Quae m dignior domus Apostolica praedicationis ingressu, quam sancta ecclesia? an quis praefertendus magis omnibus videtur esse, quam Christus? qui n pedes suis lavare consuevit hospitibus, & quoscumque sua receperit domo, pollutis non patitur habitare vestigiis, sed maculosos, licet vitae prioris, in reliquum tamen dignatur mandare o processus? Hic est igitur solus, quem nemo deserere debet, nemo mutare: cui bene dicitur p: [Domine ad quem ibimus? verba vitae aeternae habes, & nos credimus.] Vides executores caelestium praepceptorum, qui quoniam non mutavit hospitium, caelestis confortium habitationis q emeruit? Fides igitur in primis ecclesiae quaerenda mandatur: in qua, si Christus habitator sit, haud dubie sit legenda. Sin vero populus perfidus, aut praepceptor hereticus deformet habitaculum, vitanda hereticorum communio, fugienda synagoga censetur, excutiendus pedum pulvis: ne fatiscens perfidia sterilis siccitibus, tanquam humi arido, arenosaeque mantis tuae vestigium polluat. Nam sicut corporeas infirmitates populi fidelis suscipere in se debet Evangelii praedicator, & tanquam propriis inania gesta pulveri comparanda allevare atque abolere vestigiis, iuxta quod scriptum est, [Quis r infirmatur, & ego non infirmor?] ita, si qua est ecclesia, quae fidem respuat, nec Apostolicae praedicationis fundamenta possideat, ne quam labem perfidia possit aspergere, deserenda est. Quod Apostolus quoque evidenter asseruit, dicens: s [Hereticum hominem post unam & secundam correptionem devita.

a Esa. 14. b Matth. 5. c 2. Tim. 2. d ultimam salutem. orig. e Fecisset. vera lectio. f primum. orig. g Matth. 16. h Exod. 12. i Gen. 7. k ad discrimen. l Mat. 12. m Anst. 1. c. 23. Poly. 1. 3. tit. ult. n Ioan. 13. o mutare. orig. p Ioan. 6. q ad consecrationem. Poly. 1. 7. tit. 7. r 2. Cor. 11. s ad Tit. 3.

C. XXVII. ¶ Nec peccatis solvi, nec caelestium regnum ingredi potest, qui ab unitate ecclesiae est divisus.

Item Beda a super Mattheum in homilia de festo Apostolorum Petri & Pauli, ad c. 15. Matth.

Quicumque b ab unitate fidei vel Societatis Petri & Pauli quolibet modo semetipsum segregant, tales nec vinculis peccatorum absolvi, nec januam possunt regni caelestis ingredi.

C. XXVIII. ¶ Non suscipiuntur eorum sacrificia, quorum fides reprobat, & vita.

Item Hieronymus in Anas Prophetam, ad c. 5.

Odi c, & proci festiuitates vestras, & non capiam odorem caetuum vestrorum. Quod si attuleris mihi holocaustomata & munera vestra, non accipiam, & vota pinguium vestrorum non respiciam. ¶ Odit d autem Deus, & non solum odit, sed & proicit festiuitates eorum r, qui non celebrant festiuitates Dei, sed sua, & post pascha. ¶ Odisse z autem, & proicere, & non adorari, humana loquitur similitudine, ut nos affectum Dei nostris sermonibus cognoscamus. Et si oblectati holocausta, ut videtur in Evangelio, dare cleemofinas, peditiam polliceri (quae holocausta sunt vera), non et suscipit Dominus, nec dignatur aspicere pinguium sacrificia eorum. Non enim sacrificiorum magnitudinem, sed offerentium merita, causasque diiudicat. ¶ Vnde & vidua, quae in Evangelio e in corbonam duo minuta miserat, omnibus a Salvatore praefertur: quia Dominus non ea, quae offeruntur, sed voluntatem respicit offerentium.

1 ¶ [Eorum] In commentariis B. Hieronymi hic, quoniam modum & alius loci huius capitis sunt aliquot verba interposita. Ivo hoc loco habet ut Gratianus.

2 ¶ [Odise] Ante haec verba apud B. Hieronymum & Ivoem antecedit, c. odit, supra 1. q. 1.

C. XXXI. ¶ Ubi charitas non est, ibi fides vel iustitia locum non habet.

Item Augustinus de sermone Domini in monte, lib. 1. c. 9.

Vbi sana fides non est, non potest esse iustitia, quia iustus ex fide vivit. Neque schismatici aliquid sibi ex ista mercede promittant, quia similiter, ubi charitas non est, non potest esse iustitia. Dilectio g enim proximo malum non operatur: quam si haberent, non dilanarent corpus Christi, quod est ecclesia.

C. XXX. ¶ A fide recedens, Spiritus perfectionem amittit.

Item Innocentius Papa ad Alexandrum, episc. 11.

Heretici h, cum a fide catholica desierint, perfectionem Spiritus, quam acceperant, amiserunt.

C. XXXI. ¶ Sacri officii i potestas penitus caret hereticis.

Item Cyprianus Magno filio salutem, lib. 1. epistola sexta.

Idicimus i omnes omnino hereticos, & schismaticos nil habere potestatis ac juris. Propter quod Novatianus nec debet nec potest excipi, quo minus ipse quoque extra ecclesiam consistens, & contra pacem & dilectionem Christi faciens inter adversarios & Antichristos computetur, & paulo post. ¶ Ecclesia una est, quae una & intus esse & foris non potest. Si enim aliquid Novatianum est, apud Cornelium non fuit. Si vero apud Cornelium fuit, qui Fabiano Episcopo legitima ordinatione successit, & quem praeter sacerdotum honorem

a ubi glossa ord. b Ivo p. 5. c. 35. c Ivo p. 2. c. 101. d. m. 5. d 1. q. 1. odit Deus, aliquot verba omissa. e Marc. 11. f Abacuc 2. & Rom. 1. g Rom. 13. h 1. q. 1. Aristoteli. Anst. 1. c. 57. Poly. 1. 7. tit. 5. i Anst. 1. c. 91. Poly. 1. 7. tit. 1. Diocimus. orig.

martyrio

martyrio quoque Dominus glorificavit, Novatianus in ecclesia non est, nec Episcopus computari potest, qui Evangelica & Apostolica traditione contempta, nemini succedens, a seipso ortus a est. Habere namque, aut tenere ecclesiam nullo modo potest, qui ordinatus in ecclesia non est. *Et paulo post.* Quod b vero eundem, quem nos, Deum Patrem, eundem filium Christum, eundem Spiritum Sanctum nosse dicuntur, nec hoc adjuvare tales potest. *Et infra.* Invenimus e in tali facinore non solum duces & auctores, sed etiam participes peccatorum delinctorum, nisi à communione malorum se separaverint, precipiente per Moysen Domino, & dicente. d [Separamini à tabernaculis hominum istorum durissimo, & nolite tangere ab omnibus, quæ sunt eis, ne simul pereatis in peccatis eorum.] Et quod comminatus per Moysen Dominus fuerat, implevit, ut quisquis se à Chore, & Dathan, & Abiron non separasset, poenas statim pro impia communione perolveret. Quo exemplo ostenditur & probatur, obnoxios omnes & culpæ & poenæ futuros, qui se schismaticis contra præpositos & sacerdotum irreligiosa temeritate miscuerint: sicut etiam per Osce a Prophetam Spiritus Sanctus testatur, & dicit: [Sacerdotes eorum, tanquam panis luctus: omnes, qui manducant ea, contaminabuntur.] docens scilicet, & ostendens omnes omnino cum auctoribus supplicio conjungi, qui fuerint eorum peccato contaminati. Quæ ergo apud eos merita esse circa Deum possunt, quibus supplicia divinitus irrogantur? *Et infra.* Si autem foris cuncti heretici & schismatici non habent Spiritum Sanctum, & id eo apud nos eis f manus imponitur, ut hic accipiatur, quod illic nec esse, nec dari potest: manifestum est nec translationem peccatorum dari per eos posse, quos constat Spiritum Sanctum non habere.

Officii.] Sicut emendatum ex perisq; vetustis. An- nua regitur, sacrificii.
C. XXXII. *Proprio solentur honore, qui omnino pacem ecclesie nituntur.*
 Item Liberius Papa in epistola ad Athanasium.
 Quædam g ecclesie pacem sunt, si dignitatem aut consuetudinem militie h habeant, nudentur eis. Si autem sunt privata, siquidem nobiles existunt, suarum sublimitatum profectionem patientur: si autem ignobiles, non solum in corpore verberentur, sed exilio perpetuo abiguntur.

C. XXXIII. *Nec consecratur, nec consecratur in schismate constitutus Episcopus.*
 Item Pelagius Papa.
 Videnda i, ut ita dicam, rapina in divisione est non consecratus, sed execratus Episcopus. Si enim ipsum nomen consecrationis rationabili ac vivaci intellectu dicimus, is qui cum universali detrectat consecrari ecclesia, consecratus dici vel esse nulla ratione poterit. Consecratur enim est, simul sacrare. Sed ab ecclesie visceribus divisus, & ab Apostolicis sedibus separatus execratur ipse potius, & non consecratur. Iure ergo execratus tantum, non consecratus poterit dici, quem simul sacrare in unitate conjunctis membris non agnoscat ecclesia. Videamus tamen, utrum vel ipsarum consuetudinem partium in sua ordinatione k conservaverint. Neque is mos antiquus fuit, ut quia pro longinquitate vel difficultate itineris ab Apostolico onerosum illud fuerat ordinari, ipsi se invicem Mediolanensis & Aquilensis ordinate Episcopi debuissent: ita tamen, ut in ea civitate, in qua erat ordinandus Episcopus, alterius civitatis pontifex occurrere debuisset: ut & ordi-

nandi electio à presenti ordinatore ex consensu universali, cui præficiendus erat, ecclesie melius ac facilius potuisset agnosci: & in sua, qui ad episcopatum provehendus erat, nec tamen ordinatori suo subdendus fuerat, ordinaretur ecclesia. Etenim cum, sicut dicimus, ecclesia una sit, cui in Canticis canticorum dicitur a: [Una est columna mea] nullam aliam esse constat, nisi quæ in Apostolica radice fundata: à quibus ipsam fidem in universo propagatam orbe non potest dubitari. Quod vobis licet notissimum omnino sit, beati tamen Augustini testimonio comprobemus. Audite, quid in quodam opere suo præclarissimus doctor dicat ecclesie. Ait enim: b [Quod si nullo modo recte dici potest ecclesia, in qua schisma est, restat, ut quoniam ecclesia nulla esse non potest, ea sit quam in sedis Apostolicæ per successiones Episcoporum radice constitutam, nullorum hominum malitia (etiã si nota excludi c non possit, sed pro temporis ratione toleranda judicetur,) ullo modo valeat extinguere.]

C. XXXIV. *Unitati non communicat schismaticis consentiens.*
 Idem.

Schisma d siquidem ipsum, quod Græcum nomen est, scissuram sonat. Sed in unitate scissura esse non potest. Non ergo unitati communicant, qui schismaticis communicant. Partes sibi ipsi fecerunt, & ab eo, quod unum est, ut Apostoli e Iudæ jam verbis loquar, semetipsos segregantes, Spiritum non habent. Quibus omnibus illud efficitur, ut quia in unitate unum non sunt, ut quia in parte esse voluerunt, ut quia spiritum non habent, corporis Christi sacrificium habere non possint. *¶* Non autem nobis nunc illa quæstio est, utrum tolerare malos, sed utrum debeamus schismaticis sociari. Si enim etiam ipsi, licet in suo sensu abundantes, intra materna tamen positi viscera f quærent veritatem, à nobis repellendi non erant, donec apud eos ratione duce rei veritas claruisset. Sed quia se ab universali ecclesia dividerunt, sicut beatus Augustinus g ait, omnis catholicus securus eam partem detestatur, cui ecclesiam universalem Apostolicis sedibus roboratam non communicare cognoscit. Nec enim levigat crimen eorum, magis verò auget, quod eos diu restitisse dixisset, ne Apostolicis communicantes sedibus in sua communione reciperent. In hoc enim dum & illi culpandi sunt, qui communicare talibus voluerunt, multo magis tamen illi execrandi sunt, qui non solum in sacerdotibus communionem Apostolicarum sedium, verum etiam in ipsis laicis spreverunt. Sed nec illud eis prodest, quod eos in eisdem literis vel ignorantia rationis, vel simplicitate intellectus sui à nostra se communione suspendisse perhibetis. Id ipsum enim magis est, propter quod schismatici sunt: quia non eos diversa sentiendi iudicium, sed quædam apud se delata, sibi tamen incognita metuentes, & contra Apostolicam sedem temerè credentes, pessima divisit opinio. Quod schisma specialiter esse beatus denunciavit Augustinus, h dicens de talibus. [Adversus auctoritatem illarum ecclesiarum, quæ ab Apostolica i sede epistolas accipere meruerunt, temerè credendo, immanissimum schismatis crimen à se propulzare non poterit.] Ad summam, aut illos ecclesiam esse creditis, [& cum duæ ecclesie esse non possint, nos, quod absit, schismaticos iudicabitis:] aut si veram in Apostolicis sedibus esse constat ecclesiam, & illos ab unitate divisos cognoscite, & communionis quæstionem esse sublatam, quam veram nisi in unitate constat esse non posse. Noli i ergo, quasi nulla

a Cant. 5. b Simile quiddam sup. dist. 11. cap. palam. c al. & excludi. d Anselm. 12. c. 44. Polyd. 17. tit. 5. e In deo. f al. ubera. g sup. ead. c. pudenda. h dist. 19. canonici. i Deus dedit p. 1. c. 2.

UNIVERSITÄTS-
 BIBLIOTHEK
 PADERBORN

ſchismaticorum, atque eccleſiæ differentia ſit, velle indifferenter utrorumque ſacrificiis ſociari. Non eſt Chriſti corpus quod ſchismaticus conficit, ſi veritate duce dirigimur. Nec enim diuiſum eſſe Chriſtum, poterit quilibet ſine Apoſtolici & reprobatione confingere. Vnam, ut ſape dictum eſt, quæ Chriſti corpus eſt, conſtat eſſe eccleſiam: quæ in duo, vel in plura dividi non poteſt. Simul enim cum ea quilibet receſſerit, eſſe deſiſſit eccleſia.

¶ Ab Apoſtolica] Apud Anſelmum, & in Polycarpo legitur, quæ Apoſtolicas ſedes: & epistoſas accipere meruerunt. Et convenit cum verbis B. Auguſtini libro ſecundo de doctrina Chriſtiana, cap. 8. prout notatum eſt ſuprà diſt. 19. in canonici.

C. XXXV. ¶ Ex quo Epicoſopus ſidei contraria docet, alium excommunicare non poteſt.
Item Nicolaus Papa ſcribit Michæali Auguſto, epistoſ. 7.

¶ Emendata eſt hæc rubrica ex pleriq; vetuſtiſſ.

At b Coeleſtinus Papa, orientalibus Epicoſopis ſcribens: [Si quis ab Epicoſopo Neſtorio, aut ab aliis, qui eum ſequuntur, ex quo talia prædicare cœperunt, vel excommunicatus, vel exutus eſt, ſeu antiliſitis, ſeu cleri dignitate, hunc in noſtra communione & duratiſſe, & durate manifeſtum eſt: nec judicamus eum remotum: quia non poterat quemquam ejus removere ſententiâ, qui ſe jam præbuerat ipſe removendum.]

¶ Nicolaus hic citat epistoſam Coeleſtini Papa, ſcriptam Joanni, & Juvenali, &c. Epicoſopis per orientem, prout eſt in concilio Ephoſino Vaticanæ bibliothecæ, & Lutetiæ impreſſo.

C. XXXVI. ¶ Non habentur excommunicari, qui ab hæretico excommunicantur.

Item ad clerum Conſtantinopolitanum.

¶ Pertet e, inquit, ſedis noſtræ ſancti auctoritas nullum ſive Epicoſopum, ſive clericum, ſeu profeſſione aliquam Chriſtianum, qui à Neſtorio, vel ejus ſimilibus, ex quo talia prædicare cœperunt, vel loco ſuo, vel communione deſecti ſunt, vel deſectum, vel excommunicatum videri: ſed hi omnes in noſtra communione & fuerunt, & hucusque perdurant: quia neminem vel deſicere, vel removere poterat, qui prædicans talia titubabat. Intellexiſtis & ne Imperator ex ſuperius memoratis non potuiſſe, ut non dicamus prælatum ſuum, ſaltem quemlibet removere, qui fuerant olim ipſi remoti: nec deſicere quemquam, qui fuerant jam antè proſtrati?

¶ Hinc etiam citatur à Nicolao alia epistoſola quædam Coeleſtini, quæ eſt inter alia ipſius concilio Ephoſini.

¶ Intellexiſtis] Hæc incipiunt propria Nicolai verba.

C. XXXVII. ¶ Ad judicandum excommunicati non ſequantur.

Item Nicolaus Papa ibidem paulo inferius.

¶ Itemur d, quomodo excommunicati ad judicandum recepti ſint, cum ſecundum Apoſtolicos canones ſine commendatiſſis literis in communione ſola recipi prohibeantur. Abſurdum enim eſt, ut cui non licet etiam cum minimis, juxta ſacras regulas, communicare, liceat penes vos etiam de majoribus judicare.

¶ His auctoritatibus perſpicue monſtratur, quod ex quo aliquis contra ſidem ceperit aliquid docere, nec deſicere quemquam valet, nec damnare. Obſervetur tamen illud Auguſtini: [Recedentes à ſide, nec baptiſma, nec baptizandi poteſtatem amittunt.] Cum ergo ſacerdotalem unionem utraque poteſtas, videlicet baptizandi & excommunicandi ſequatur, à ſide

a 1. Cor. 1. b Ivo p. 14. c. 58. Panorm. 15. c. 134. c Nicolaus ibidem ex eodem Coeleſtino ad clerum Conſtantinopol. Ivo part. 14. c. 59. Panorm. 15. c. 135. d Incano. Apoſt. 23. al. 33. & conc. Antioch. c. 7. e 1. qu. 1. quod quidam.

recedentes, aut utramque retinebunt, aut utraque carebunt. Sed aliud eſt poteſtas officii, aliud executio: Plerumq; officii poteſtas vel accipitur, vel ut à monachis in ſacerdotibus uſurpatione, vel accipi ſine ſui executione videtur: veluti à ſuſpenſis, quibus adminiſtratio interdicitur, poteſtas, non auferitur. A ſide itaq; recedentes poteſtas non adimuntur: ſicut redeuntibus non redduntur: ne non homini, ſed ſacramento injuriæ fieri videatur. Unde ab hæretico baptizari vel ordinari, cum ad unitatem catholica fidei redierint, ſi ſibi in ſtatutu eccleſiaſtico pacis in ſuis recipiantur ordinibus, non iterum ſacramentum, quod in forma eccleſiæ probatur miniſtratum: ſi per impoſitionem manus præſtabitur virtus ſacramenti, quæ extra eccleſiam nulli dicitur: collata. Cum ergo utraque poteſtas in hæretico remaneat, ſi hæretico catholicum vel alium hæreticum communicaverit, ut in communionem ſua hæreſi illum debeat, quia iniquæ eſt ſententiæ, pondere caret: Quod ſi in catholicum pravè viventem, vel in hæreticum flagitium, vel facinoribus delictum, ut illis ad rectè vivendū normam utorg, redeat; ſententiæ deſerit, an uterq; an hæretico tantum eſt ſententiæ tenentur, non quærendum videtur. Poſſit autem dici catholicum ſententiæ hæretico minime teneri. Non enim poteſt ori gladio ferri, & accusare, vel in quem teſtificari non valet. Si enim quoſdam teſtimonia non ſequuntur, quia extra eccleſiam ſunt; pondus ſententiæ teſtimonii perdidit: ad ea ſus eorum, quæ in eccleſia eſt videtur, nec adverſus eſtatem eccleſiaſtica auctoritatis pondus habere poterunt; qui ab ejuſ ſide diſceſſiſſe probati ſunt; atq; ideo ab eccleſia ſe condemnati. In hæreticum autem poſſibilem habere videtur hæreticus: ſicut & diabolus poteſt in malo, tanquam in proprio ſuo.

C. XXXVIII. ¶ Pro aliquo facinore ab hæretico excommunicatus, à catholico non eſt recipiendus.

Unde ſcribit Auguſtinus Vincenio Donatiſtæ & Rogatiſto, epistoſ. 42.

¶ Quisquis b pro aliquo ſagitio, vel facinore proſectum à vobis ita ſuſcepit, ſicut ſuſcipiuntur, qui exopto errore, quo à nobis ſeparantur, ſine crimine apud vos vixerunt, diſplicet nobis. Sed nec facile iſta monſtratur: & ſi monſtratur, nonnullos toleramus quos corrigere vel punire non poſſimus: neque propter paleam relinquitur aream Domini: neque propter pilces malos rumpimus retia Domini: neque propter hædros in fine legigandos deſerimus gregem Domini: neque vaſa facta in contumeliam migramus de domo Domini.

C. XXXIX. ¶ Quiſquis propter diſciplinam ab hæretico excommunicatus, non eſt à catholico recipiendus.

Item ad Eufebium, epistoſ. 109.

¶ Vbi dicitur e quondam Spanienſis eccleſiæ, vocabulum primus, cum ab accessu indiſciplinato ſanctimonialium prohibere, atque ordinata, & ſana præcepta contemneret, à clericatu remotus eſt: & iſte ¶ Ego, ſi domino placeat, iſtum modum ſervo, ut quiſquis apud eum propter diſciplinam degradatus, ad catholicam tranſire voluerit, in humiliatione poenitentia recipiatur, quo & ipſi eum ſollicito cogere, ſi apud eos manere voluiffet.

¶ Sed illud Auguſtini intelligitur dictum non propter ſententiæ, cuius poteſtas nulli eſt extra eccleſiam: ſed in deſertationem criminum, quæ in hæretico ſicut in catholicis, æquæ ſunt punienda. Poſſit tamen illud Auguſtini d de poteſtate baptizandi intelligi, non degradandi, aut ſolventis, vel cetera ſacramenta miniſtrandi. Baptiſma

a 1. qu. 7. ſi hæreticus. b 23. q. 7. c. 1. 8. quiſquis Poly. 1. 7. tit. 5. Ivo p. 3. c. 179. c Ivo p. 6. c. 290. Ivo part. 6. c. 391. Sup. ead. cap. quiſquis &c. ſubdiaconus. d Sup. ea migramus in verba Grat.

iniquæ sine ab heretico, si ve a laico monstratum fuerit, dummodo
in unitate catholica fides accipiat, non carebit effectû. Alia vero
facramenta, ut facti corporis & sanguinis Domini, excommunicatio-
nis, vel reconciliationis, si ab heretico, vel catholico non sacerdoti mi-
nistrantur, vel nullam, vel leuissimam habebunt effectum. Unde & ab
omnibus fidelibus nullatenus sine recipienda.

C. XL. ¶ In extremo positus etiam ab heretico pœ-
nitentiam accipere valet.
Ihes Augustinus scribit in 1. lib. de baptismo
contra Donatistas, c. 2.

¶ quem forte cogere extrema necessitas, ubi ca-
tholicum per quem accipiat, non inuenit, & in a-
nimo pace catholica custodita, per aliquem extra unita-
tem catholicam positum acceperit, quod erat in ipsa ca-
tholica unitate percepturus, si statim etiam de hac vita
migraverit, non eum nisi catholicum deputamus. Si au-
tem fuerit a corporali morte liberatus, cum se catholica
congregationi etiam corporali præsentia reddiderit, un-
de nunquam corde discesserit, non solum non improba-
mus quod fecit, sed etiam securissime, verissimeque lau-
dimus: quia præsentem Deum credidit cordi suo, ubi
unitatem servabat, & sine sancti baptismi sacramento
(quod ubique invenit, non hominum, sed Dei esse
supposit) noluit ex hac vita migrare. Si quis autem
non posset in ipsa catholica accipere, aliqua b. mentis
pervertitate elegerit in schismate baptizari, etiam si po-
tius i. venerit ad catholicam ecclesiam, æternum est ibi
prodesse sacramentum, quod a libi accipi quidem potest,
prodesse autem non potest. peruersus & iniquus est, &
tunc periculosus, quanto scientius.

¶ Postea in originali legitur, (etiam si postea venire
ad catholicam cogit, quæ certus est ibi prodesse sacra-
mentum, quod a libi accipi quidem potest, prodesse autem
non potest) peruersus, &c. Sed ab glossam non est emendatum.

C. XLII. ¶ Ter annum peniteat, qui de manu
heretici nefarius prohibitam communionem
accipit.

¶ Item Iulius Papa d.
¶ qui dederit, aut acceperit communionem de ma-
nu heretici, & nescit, quod catholica ecclesia contra-
dicta, postea intelligens animum integrum, peniteat. Si
autem scit, & neglexerit, & postea penitentiam egerit,
decem annos peniteat. Alii iudicant septem, & quidam
humanius at quinq; annos peniteat. Si quis permiserit
hereticum Missam suam celebrare in ecclesia catholica,
& nescit, quadraginta dies peniteat: si pro reverentia
eius, animum integrum peniteat: si pro damnatione
ecclesie catholice, & consuetudinis Romanorum, pro-
fiteri ab ecclesia, sicut hereticus, nisi habeat penitentiam:
si habuerit, decem annos peniteat. Si recesserit
ab ecclesia catholica in congregationem hereticorum, &
aliis persuaserit, & postea penitentiam egerit, duodecim
annos peniteat, tres i. extra ecclesiam, septem inter au-
dientes, & duos adhuc extra communionem. De his in
canone dicitur, ut duodecimo 2. anno communionem si-
ne oblatione percipiant.

¶ Tres extra] Apud Burchardum & Ivo non legitur, qua-
pote extra ecclesiam, sed inter audientes, &c.

¶ Duodecimo] Burchardus & Ivo habent, decimo.
C. XLII. ¶ Tertius est mortem arripere, quam de
manu heretici communionem
accipere.

¶ Item Gregorius Papa, lib. 3. dialog. cap. 31.
¶ Oportet Ermenegildus Rex juvenem terrenum re-
gnum despicere, & forti desiderio coeleste quærere,

¶ Tropol. tit. 2. Anst. lib. 9. c. 49. Ivo part. 1. c. 170. b. al. per
aliquos non pervertitatem. c. al. illi. d. al. Eutychianus.]
al. expostionem. Theod. e. Polyc. l. 7. tit. 3. Burch. l. 19. cap. 103.
Ivo part. 1. c. 170. f. Polyc. l. 7. tit. 6.

in ciliis vincularum jacens omnipotenti Deo ad se con-
firmandum a precibus effundere, tantoque sublimius glo-
riam transeuntis mundi despiciere: quanto & religatus
agnoverat nil fuisse, quod potuerit auferri. Supervenit
autem paschalis festivitatis die, in tempesta no-
ctis silentio ad eum perfidus pater Arrianum Episcopum
misit, ut de eius manu sacrilega consecrationis com-
munionem perciperet, atque per hoc ad patris gratiam
redire mereretur. Sed vir Deo deditus, Arriano Episco-
po venienti exprobravit, ut debuit, ejusque à se perfidi-
am dignis increpationibus repulit: quia etiam exterius
jacebat ligatus, apud se tamen in magno mentis culmine
stabat securus. Ad se ita que reverlo Episcopo Arriano
pater infremuit, statimque suos apparitores misit, qui
constantissimum confessorum Dei illic, ubi jacebat, oc-
ciderent. Quod & factum est.

QVÆSTIO II.

Quid autem post mortem nullus excommunicari valeat,
vel absolvi, ex verbis Evangelii monstratur, quibus dicitur.
c. [Quodcumque ligaveris super terram, &c.] Si-
per terram, inquit, non sub terra: ostendens, quod viventes pro va-
rietate suorum meritorum salvere possimus, vel ligare: de mortuis
autem sententiam ferre non possumus.

C. I. ¶ Non possunt ab ecclesia absolvi post
mortem, qui in hac vita ab ea nolue-
runt absolvi.

Unde Leo Papa scribens Rustico Narbonensi Episcopo,
epist. 90. cap. 7. al. epist. 92. c. 6.

De d. communiione i. privatis, & ita defunctis.]
Horum causa Dei iudicio reservanda est, in cujus
manu fuit, ut talium obitus non usque ad communi-
onis remedium differretur. Nos autem, quibus viventi-
bus non communicavimus, mortuis communicare
non possumus.

¶ De communiione privatis, & ita defunctis.] Verba
hæc in codice canonum sunt titulus vigesimi decreti Leonis primi, &
ea Burchard. non habet. Reliqua vero sunt ipsius Leonis verba.

C. II. ¶ Ecclesia viventes potest ligare vel
solvere, non mortuos.

Item Gelasius Papa in commentario, Faustis magistro, sum-
genti legationis officio apud Constantinopolim.

Legatur e ex quo est religio Christiana, vel certè de-
tur exemplum in ecclesia Dei à quibuslibet Pontifi-
cibus, ab ipsis Apostolis, ab ipso denique Salvatore ve-
niam, nisi se corrigentibus, fuisse concessam. Auditum
enim f. sub isto coelo nec legitur omnino, nec dicitur,
quod eorum voce deprecitur: date veniam nobis, dum
tamen nos in errore dixerimus. Id quoque pariter offen-
dant, qui nobis canones nituntur opponere, quibus hoc
canonibus, quibus regulis, qua lectione, quove docu-
mento, sive à majoribus nostris, sive ab ipsis Apostolis
(quos potiores merito fuisse non dubium est) seu ab i-
pso Domino Salvatore, qui iudicaturus creditur vivos &
mortuos, sive factum est unquam, vel faciendum esse
mandatur? Mortuos suscitasse Christum legimus: in
errore mortuos absolvisse non legimus. Et qui certè hoc
faciendi solus habuit potestatem, beato Petro g. princi-
paliter mandat Apostolo. [Quæ ligaveris super terram,
ligata erunt & in coelis: & quæ solveris super terram, e-
runt soluta & in coelis.] Super terram, inquit. Nam in
hac legatione defunctum nusquam dixit absolvi.

¶ In commentario, ex quo sumptum est caput hoc, an-
teea narratur, senatores Constantinopolitani petivisse à Gelasio, ut

a. al. confortandum. b. i. q. 1. superveniente. c. Matth. 16.
d. Burchard. lib. 11. cap. 72. Ivo part. 1. c. 60. Passor. lib. 1. c. 116.
vide infra c. 2. q. 11. q. 3. c. 37. e. Polyc. l. 7. tit. 1. f. al. autem.
g. Matth. 16.

